

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

Oviedo, Francisco de

Lvgdvni, M.DC.LI.

V. De reductione Syllogismorum per ostensionem, & per impossibile.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

Medium debet esse prædicatum vtriusque præmissæ, & quia prima, & tertia littera sunt *E, E*, Maior & consequentia debent esse vniuersales negatiuæ, Minor verò vniuersalis affirmatiua debet esse significata per secundam litteram *A*, quæ omnia in hoc syllogismo reperies:

Nullus lapis est homo.
Omne rationale est homo.
Ergo nullum rationale est lapis.

Si placuerit syllogismum fieri in *Darapti*, quia dictio hæc ad tertiam figuram spectat, Medium debet esse subiectum vtriusque præmissæ: & quia prima, & secunda littera *A, A*, vtrique præmissæ vniuersalis affirmatiua futura est: & quia tertia littera est *I*, consequentia debet importare propositionem particularem affirmatiuam. Harum conditionum hic syllogismus praxis esto:

Omnis homo est animal:
Omnis homo est rationalis:
Ergo aliquod rationale est animal.

PUNCTUM IV.

De aliis syllogismis.

Aristoteles cap. i. Priorum, agit de syllogismo expositorio, qui à præcedentibus enumeratis differt, quia hic Medium habet singulare, illi verò Medio communi gaudent. Syllogismus, cuius medium est singulare, expositorius dicitur, quia aded clare concludit, vt præ oculis videatur rem exponere, quapropter non abs re ab aliquibus huiusmodi syllogismi demonstrationes sensibiles appellantur. Tota vis huius syllogismi, sicuti & aliorum, ex illo principio, *Quæ sunt eadem vni tertio*, &c. desumitur, & aded est manifesta, quia praxis huius principij in hoc syllogismo clarius cernitur, illa enim quæ cum quodam singulari cognoscuntur identifica, perspicue videntur identificata vni tertio: nihil enim magis est vnum, quàm illud quod singulare est. Possunt huiusmodi syllogismi fieri in prima, secunda, & tertia figura; possunt constare extremitatibus singularibus, aut particularibus, & etiam vniuersalibus, dum Medium semper singulare sit; possunt etiam affirmatiuæ, aut negatiuæ concludere; exempla abundè suppetunt. Syllogismus hic constat extremitatibus particularibus, concludit negatiuè, & ad primam figuram pertinet:

Petrus non est diues:
Hic homo est Petrus:
Ergo hic homo non est diues:

Exemplum syllogismi pertinentis ad secundam figuram affirmatiuè concludentis, cum extremitatibus particularibus, subsequens syllogismus esto:

Aliquis homo est Petrus:
Aliquod album est Petrus:
Ergo aliquod album est aliquis homo.

Ad tertiam figuram pertinebit hic syllogismus constans extremitatibus vniuersalibus.

Omne astrum efficiens diem est hic Sol:
Omnis Planeta qui est in quarto celo est hic Sol.
Ergo omnis Planeta qui est in quarto celo est astrum efficiens diem.

Possunt alij quàm plures syllogismi expositorii in dictionibus supra assignatis fieri, quorum plures, si placet, videre potes apud P. Fonseca lib. 6. c. 23. & 24. qui abundè & doctè hæc omnia pertractat.

2 Notare autem oportet in his syllogismis non posse concludi negatiuè, si extremitas se tenens ex parte prædicati in consequentia non sit terminus singularis, sed particularis, hæc enim est mala argumentatio: *Aliquis homo est Petrus: Ioannes non est Petrus: Ergo Ioannes non est aliquis homo.* Ratio est, quia totum id quod negatur in conclusione de aliquo extremitate, debet in præmissis significari identificatum cum Medio, cum quo altera extremitas de qua negatur fuit identificata, quod hic non contingit; cum enim dico in consequentia, *ergo Ioannes non est aliquis homo*, nego de Ioanne omnes homines, quos non identificaueram in præmissis cum Medio, sed vnum tantum, quia vnus identitas sufficit ad veritatem huius propositionis, *aliquis homo est Petrus*, omniumque distinctio requiritur ad veritatem huius: *Ergo Ioannes non est aliquis homo.*

3 Longam nonnulli disputationem texunt de syllogismis obliquis, hypotheticis, & modalibus, qui tales dicuntur, quia terminis constant in obliquo significatis, & propo-

tionibus hypotheticis aut modalibus componuntur. De his syllogismis nihil peculiare dicendum occurrit, præter illa, quæ de syllogismo in communi dicta sunt, eisdem enim regulis illorum constructio dirigitur. Id autem debet diligenter attendi in his syllogismis, quia in illis maior est occasio terminos multiplicandi, ratione alicuius modi, aut casus obliqui, vt quilibet affectio, quæ semel ponitur in aliquo termino, siue ratione modi, siue ratione casus obliqui, semper eundem terminum comitetur, alias syllogismus quatuor terminis constabit, vt videre est in hoc syllogismo: *Omnis equus Petri currit: Brunelus est equus; ergo Brunelus currit*, quia equus Petri, & equus sine addito duos efficiunt terminos. Vltimò aduerte, quando Medium in aliqua ex præmissis in obliquo significatur, alteram extremitatem consequentia in obliquo esse ponendam. Exemplum esto: *Omnis homini est equus, Petrus est homo; ergo, Petrus est equus.* Ratio petenda est ex constructione verbi est: cum enim extremitas, & medium se tenent ex parte subiecti cum eodem verbo est eodem modo construui debent; syllogismus enim ille in hunc redit: *Omnis homo habet equum, Petrus est homo; ergo Petrus habet equum.*

PUNCTUM V.

De reductione syllogismorum per ostensionem, & per impossibile.

Etsi omnes syllogismi facti in dictionibus supra relatis *Barbara, Celarent*, &c. legitime concludant, non tamen si quatuor primos excipias, qui perfecti appellantur, aded clarè patet vis illationis in aliis, vt non possit eisdem terminis aliter dispositis per eandem aut æquivalentes propositiones euidentius ostendi. Hoc fit per reductionem cuiuscumque ad vnum ex quatuor prioribus perfectissimis, in quibus aded euidentis est consequentia, vt qui illam neget, amplius redarguendus non sit, sed à litteratorum hominum coetu exterminandus. Hæc reductio duplici modo fit: per ostensionem, & per impossibile: dicam modò de reductione facta per ostensionem, posteaquæ ad reductionem per impossibile faciendam deueniam.

Vt artificium huius reductionis agnoscas, nota dictiones omnes in illis carminibus contentas habere vnâ ex his litteris initialem *B, C, D, F*, quæ correspondent initialibus quatuor syllogismorum perfectorum *Barbara, Celarent, Darij, Ferio*, cuius correspondentia significatio hæc est: Syllogismi omnes facti in dictionibus, quarum initialis est *B*, ad *Barbara*; facti in dictionibus, quarum initialis est *C*, ad *Celarent*; facti in dictionibus, quarum initialis est *D*, ad *Darij*; facti in dictionibus, quarum initialis est *F*, ad *Ferio* reducendi sunt. Excipiuntur ab hac regula *Baroco*, & *Bocardo*, quorum syllogismi per ostensionem reduci nequeunt, quia constant duobus particularibus negatiuis, quæ nullâ conuersione fieri possunt vniuersales affirmatiuæ, quibus necessariò debet constare syllogismus factus in *Barbara*, ad quem reducendi essent facti in *Baroco*, & *Bocardo*.

Aduerte secundò in omnibus dictionibus reperiri saltem aliquam litteram ex his *S, P, M*, quarum significatio hæc est: littera *S* significat propositionem significatam per litteram antecedentem, conuertendam esse simpliciter: littera *P* significat conuertendam esse per accidens: littera *M* significat commutandas esse præmissas, & ex maiori faciendam esse minorem, & ex minori maiorem. Quod si hæc omnes litteræ in eadem dictione reperiantur, omnes illarum significationes obseruandæ sunt. Exemplum accipe in *Papesmo* in quo occurrit praxis omnium præceptorum, quæ circa conuersionem tradidimus.

Omnis homo est animal:
Nullus equus est homo:
Ergo aliquod animal non est equus.

Syllogismus hic factus in *Papesmo* ad *Ferio* reducendus propter litteram *F* initialem. Deinde ex illius minori maior, & ex maiori minor fieri debet, propter litteram *M*, in hac dictione repertam. Insuper propositio, quæ antea erat minor, & maior est constituenda, conuertenda est simpliciter, quia post secundam litteram *E* prædictæ dictionis, quæ littera minor significatur, reperitur *S*. Rursus propositio, quæ antea erat maior, & minor facienda est, per accidens conuerti debet, id enim expicit littera *P* immediate posita post primam litteram *A*, quæ maior propositio significat

significatur. Consequentia inuariata debet permanere, quia post tertiam vocalem, quā significatur, non alia littera reperitur quæ conuersionem aliquam significet. Horum omnium praxis hæc est. Minor prioris syllogismi hæc erat: *Nullus equus est homo conuersa simpliciter hæc erit, Nullus homo est equus.* Maior prioris syllogismi erat *Omnis homo est animal*, quæ per accidens conuersa hæc erit, *aliquod animal est homo.* Consequentia erat; ergo *aliquod animal non est equus*, hæc inuariata ex propositionibus conuersis posita minori loco maioris, & maiori loco minoris in hoc syllogismo inferitur.

Nullus homo est equus.

Aliquod animal est homo.

Ergo aliquod animal non est equus.

Sic in omnibus aliis syllogismis cuiuscumque figure excepto *Baroco* & *Baroco* reductionem legitimam per ostensionem factam inuenies iuxta prædictas regulas.

Reductio altera per impossibile dicitur, quia ex vi illius trahitur respondens ad duo contradictoria concedenda, quæ simul dari impossibile est. Ad hanc reductionem faciendam sume tibi dictiones has, *Agriebatis, Odiebam, Letare Romanis*, in quibus has tantum vocales reperies *As, Es, Is, Os.* *A* significat figuram *Barbara*; *E* *Celarent*; *I* *Darij*; *O* *Ferio*; cum correspondentia vocalium ad vocales ultimas quatuor dictionum *Barbara, Celarent, Darij, Ferio*, quibus vocalibus consequentia horum syllogismorum significantur. Insuper aduertas in prima dictione reperiri quinque vocales suo ordine significantes quinque syllogismos imperfectos primæ figure, & in secunda reperiri quatuor vocales eodem ordine significantes quatuor syllogismos tertie figure, tandem in duabus ultimis dictionibus sex reperiri cum eodem ordine respondentens sex syllogismos tertie figure. Ex his facile erit deduci ad quem syllogismum ex quatuor perfectis cuilibet ex imperfectis sit reducendus. Exempli gratia, scire vis ad quem modum reducendus sit syllogismus factus in *Camestres*. Primo aduerte ad quam figuram pertineat, & quem locum in illa obtineat, deprehendis pertinere ad secundam figuram, & in hac secundum locum occupare; ex quo inferes huiusmodi syllogismum significari per secundam litteram secundæ dictionis *Odiebam*, quæ est *I*, *Darij* correspondens, ex quo deducis syllogismum factum in *Camestres* ad *Darij* per impossibile esse reducendum, & sic in omnibus aliis iuxta præscriptas regulas.

Acquisita iam notitia modi perfecti ad quem reducendus est quilibet imperfectus syllogismus, hanc regulam desume tibi pro syllogismis imperfectis primæ figure. Negata consequentia, subsume contradictoriam illius, quæ tibi concedenda est, ne negetur duplex propositio contradictoria, hancque Maiorem constitue. & Maiorem syllogismi concessi Minorem effice, exclusâ propositione, quæ antea erat Minor, & inferes legitimè in syllogismo perfecto contradictoriam Minoris exclusâ, & iam concessâ. Exemplum esto syllogismus factus in *Baralipon*:

Omnis homo est animal.

Omnne rationale est homo:

Ergo aliquod animal est rationale.

Quem ita reduces, si maiori, & minori concessâ negetur consequentia:

Nullum animal est rationale:

Omnis homo est animal:

Ergo nullus homo est rationalis.

En syllogismus factum in *Celarent*, quia respondet primæ vocali & primæ dictionis, in quo Maior negari nequit, quia contradictoriè opponitur cum consequentia negata; Minor necessarid est concedenda, quia concessâ fuit in priori syllogismo in quo erat maior. Consequentia est legitima, & non potest non admitti, quā admissâ inferes has propositiones esse simul veras, *Nullus homo est rationalis: Omne rationale est homo.* Priorem esse veram monstrat syllogismus perfectus factus in *Celarent*. Posterior concessâ fuerat in primo syllogismo imperfecto in quo erat minor. His propositionibus ab aduersario admissis negatiuâ simpliciter conuerte, *Nullus rationale est homo, & euinces* has propositiones contrarias esse simul veras, *Nullus rationale est homo: Omne rationale est homo.* ex quibus tandem duplicem contradictoriam deduces inferendo subalternatâ ex

qualibet subalternante contraria: v. g. ex hac propositione, *Omnis homo est animal: Aliquis homo est animal*, & sic tenebitur aduersarius admittere has propositiones esse veras, *Aliquis homo est animal: Nullus homo est animal*; aut. ex negatiuâ vniuersali, *Nullus homo est animal*, subalternatam inferas, *Aliquis homo non est animal*, tenebitur concedere has contradictorias esse simul veras, *Omnis homo est animal: Aliquis homo non est animal.* Concluditur semper in syllogismo perfecto, ad quem fuit facta reductio, propositio aliqua, quæ si contradictoria non est propositionis exclusæ conuersione factâ simpliciter, vel per accidens, inferat duplicem contradictoriam, vel duplicem contrariam, ex quibus duplex contradictoria educatur.

In celantes alio modo reductio facienda est sumptâ minori concessâ loco maioris, & contradictoriâ consequentia negatâ pro minori, & inferitur contradictorium maioris exclusæ per conuersionem simpliciter maioris exclusæ, vel consequentia illatæ. Exemplum accipe in hoc syllogismo: *Nullus homo est lapis, Omne risibile est homo: ergo nullus lapis est risibilis*, qui ex celantes, hoc modo reducitur ad *Darij* iuxta prædictas regulas: *Omnne risibile est homo*; hæc erat minor ex qua facta fuit maior: *Aliquis lapis est risibilis*; hæc est contradictoria consequentia negatâ, *Ergo aliquis lapis est homo.* Hæc consequentia necessarid debet concedi, quia concludit in *Darij*, maior exclusâ erat, *Nullus homo est lapis*, quæ si conuertatur simpliciter, hanc reddet, *Nullus lapis est homo*, quæ est propositio contradictoria, consequentia illatæ, videlicet, *Aliquis lapis est homo.* Poterit etiam inuariata permanere maior exclusâ, *Nullus homo est lapis*, & simpliciter in consequentia illatâ conuerti, & tunc aduersarius trahetur ad has contradictorias, *Nullus homo est lapis, aliquis homo est lapis.*

Syllogismi secundæ figure reducuntur sumptâ contradictoriâ conclusionis pro minori, inuariatâ maiori, & inferitur contradictorium minoris exclusæ, exempli gratia: *Nullus lapis est animal: Omnis homo est animal: Ergo nullus homo est lapis*, qui syllogismus est in *Cesare*, & ad *Ferio*, iuxta prædictas regulas hoc modo reducitur: *Nullus lapis est animal*, hæc erat maior syllogismi præcedentis, quæ inuariata debebat permanere: *Aliquis homo est lapis*, hæc est contradictoria consequentia negatâ: *Ergo aliquis homo non est animal*, quæ opponitur contradictoriè minori exclusæ, *Omnis homo est animal.*

Syllogismi tertie figure reducuntur sumpto contradictorio pro maiori, minori inuariatâ, exclusâ maiori, & sic inferitur, in *Darapti* contraria maioris exclusæ, ex qua contradictoria deducitur; in reliquis verb excepto *Darapti* immediatè inferitur contradictoria maioris exclusæ. Exemplum accipe in *Darapti*: *Omnis homo est animal: Omnis homo est risibilis: ergo aliquod risibile est animal.* Hic syllogismus reducendus est ad *Celarent*, iuxta primam litteram huius particule *Letare*; subsume ergo tibi contradictorium consequentia negatâ, *Nullum risibile est animal.* Deinde minorem concessâ: *Omnis homo est risibilis*, & legitimè inferes, *Ergo nullus homo est animal*, quæ est contraria maioris exclusæ & iam concessâ. In reliquis inferitur contradictoria maioris exclusæ, vt monstrabit reductio huius syllogismi facti in *Disamis*: *Aliquis homo currit: Omnis homo est risibilis: Ergo aliquis risibilis currit*, qui sic reducitur ad *Celarent*, iuxta prædictas regulas: *Nullum risibile currit: Omnis homo est risibilis: Ergo nullus homo currit.* In quo syllogismo consequens illatum opponitur contradictoriè maiori exclusæ. *Aliquis homo currit.*

Felapton à regula tradita excipitur, conuertitur enim sumpto contradictorio consequentia pro maiori, & minori inuariatâ, inferiturque contraria maioris exclusæ: verbi gratia, *Nullus homo est equus: Omnis homo est rationalis: Ergo aliquod rationale non est equus.* Qui syllogismus reducitur ad *Barbara*. *Omnne rationale est equus: Omnis homo est rationalis: Ergo omnis homo est equus.* In quo syllogismo consequens illatum contrariè opponitur cum maiori exclusâ.

Hæc de syllogismorum structura, de his verb, quæ pertinent ad influxum præmissarum in consequentiam, & de distinctione syllogismi probabilis, & euidens, & de his, quæ ad inferendum consequens prænotanda sunt dicam Controu. 9. Logice, vbi de natura Discursus disputationem instituo.